

Juha Roppola

27.2.2020

13/20/L/A

Eduskunta, maa- ja metsätalousvaliokunta
mmv@eduskunta.fi

E 62/2019 vp Valtioneuvoston selvitys: Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle: Vihreän siirtymän rahoitus; Kestävä Eurooppa-investointiohjelma

Pyydettyä lausuntona vihreän siirtymän rahoituksesta Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

Metsäteollisuuden mukaan toimivin tapa toteuttaa vihreän kehityksen ohjelma perustuu investointeihin. Niiden avulla talous muuttuu aiempaa vähäpäästöisemmäksi, nykyaikaisemmaksi ja kilpailukykyisemmäksi samalla kun resurssitehokkuus lisääntyy. Siksi lähtökohta tulee olla teollisuuden investointiympäristöstä huolehtiminen, johon kuluu keskeisesti raaka-aineen sekä energian saatavuus kilpailukykyiseen hintaan. Investointien edellytyksiin kuuluu niin ikään sääntely, joka kehittyy ennustettavasti. Hyvä sääntely perustuu aina riittäviin vaikutusarvioihin.

Vihreän kehityksen ohjelmassa tulisi olla mukana jo EU-komission ilmastovisiossa hahmotettuja elementtejä (A Clean Planet For All, 2018). Visio korosti puujalosteita ilmastoratkaisuina ja puuraaka-aineen tarvetta moniin teollisiin tuotteisiin, kuten kuitutuotteet, tekstiilit, komposiitit, biomuovit, uusiutuva energia ja rakennustuotteet. Fossiiliset päästöt nähtiin ilmastovisiossa selkeästi tärkeimpänä ongelmana ja uusiutuvat materiaalit ratkaisuina.

Suomen kanta investointiohjelmaan

Suomen kannan mukaan siirtymisessä ilmastoneutraaliin talouteen on kyseessä mittava haaste, mutta samalla myös mahdollisuus. Suomi korostaa, että siirtymä ilmastoneutraaliin talouteen luo myös merkittäviä liiketoimintamahdollisuuksia. Jotta nämä liiketoimintamahdollisuudet realisoituvat, Suomen kannan tulisi korostaa yllä mainittuja komission ilmastovisioon jo kirjattuja elementtejä.

Kanta toteaa niin ikään Suomen pitävän ensiarvoisen tärkeänä, että EU:ssa luodaan suotuisat puitteet ja tarkoituksenmukaiset instrumentit, joiden avulla voidaan mahdollisimman kustannustehokkaasti kannustaa

Juha Roppola

27.2.2020

13/20/L/A

yksityisiä toimijoita edistämään ja rahoittamaan kestäviä investointeja. Tässä tulisi ottaa selvästi huomioon kilpailukykyisen toimintaympäristön merkitys keskeisenä investointeja houkuttelevana tekijänä.

Vihreän kehityksen ohjelma ja kestävä Eurooppa-investointiohjelma

On myönteistä, että komissio on Green Dealin yhteydessä tunnistanut energiaintensiivisen teollisuuden tärkeyden Euroopalle ja ymmärtää, että teollisuuden modernisointi edellyttää yritysten vahvaa sitoutumista muutokseen. Kansainvälisessä kilpailussa toimiva teollisuus tarvitsee näkymää sille, että EU haluaa varmistaa teollisuudelle hyvät kilpailu- ja investointiedellytykset muilla talousalueilla toimivaan teollisuuteen verrattuna.

Teollisuuden transformaatiota tukevinä keinoina komissio tuo esiin useita erilaisia rahoitusmahdollisuuksia, joista voi olla hyötyä myös suomalaiselle teollisuudelle. Näiden toteuttamistavasta tarvitaan kuitenkin lisätietoa. Siksi onkin järkevää, että Suomi tarkentaa kantojaan vihreän kehityksen ohjelman aloitteiden, ehdotusten ja rahoituksen täsmentyessä.

Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto

Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston ajatuksena on, että siitä voisivat saada tukea kaikki EU:n jäsenmaat siirtymähaasteen suuruus, yhteiskunnalliset haasteet sekä jäsenvaltion taloudellisen kehityksen taso huomioon ottaen. Rahaston käyttötarkoituksen yhteydessä mainitaan mahdollisuus tukea siirtymässä turvetuotantoalueita tai kyseistä sektoria. Tämä voi olla Suomen näkökulmasta kiinnostavaa, mutta muilta osin rahaston käyttötarkoitus rajannee Suomen ulkopuolelle.

Teollisuutta rahasto ei näillä näkymin suoraan hyödytä. Rahaston rakentamisessa tulisikin ottaa huomioon myös kilpailunäkökohdat eikä rahaston pitäisi mahdollistaa niin sanottua piilotukea jäsenvaltioille tai yrityksille, jotka eivät ole pyrkineet pitämään huolta ilmastokilpailukyvyystään.

Vihreän kehityksen ohjelma, investointiohjelma ja TKI-toiminta

EU pyrkii tukemaan investointiohjelmalla uusien innovatiivisten, ilmastotavoitteita tukevien ratkaisujen synnyttämistä ja nopeaa käyttöönottoa. Tähän tavoitteeseen EU aikoo päästä ohjaamalla 35 prosenttia tulevan Horisontti Eurooppa -tutkimusohjelman varoista Euroopan vihreän kehitysohjelman tavoitteisiin, perustamalla noin 10 miljardin euron innovaatorahaston uusien vähähiilisten teknologioiden käyttöönottamiseksi sekä jatkamalla Circular Bio-based Europe -kumppanuutta biopohjaisen kiertotalouden vaatimien tutkimustulosten ja

Juha Roppola

27.2.2020

13/20/L/A

innovaatioiden synnyttämiseksi. Circular Bio-based Europe -kumppanuus kulki aiemmin nimellä Bio-based Industries Joint Undertaking. Yllä esitetyt toimenpiteet muodostavat sinänsä hyvän työkalupakin, jolla julkinen ja yksityinen sektori voivat jakaa riskiä uusien, kestävien teknologioiden kehittämiseksi ja markkinoille saattamiseksi. Uhkaksi muodostuu kuitenkin tapa, jolla työkaluja kohdennetaan teollisuuden eri sektoreille.

Biotalous ei EU:n tuoreesta biotalousstrategiasta huolimatta mainita Euroopan vihreän kehitysohjelman esittelyssä kuin ohimennen. Työkalujen kohdentuessa vahvasti IPCEI-prosessin kautta tunnistettuihin strategisiin arvoketjuihin on suurena vaarana, ettei biopohjaisten, uusiutuviin raaka-aineisiin perustuvien sektoreiden tuottamia kestäviä ratkaisuja huomioida eri työkalujen temaattisista painopistealueista päätettäessä.

IPCEI-sektoreiden keskittyessä pienentämään raskaan teollisuuden – kuten betoni-, teräs- ja akkuteollisuuden – päästöjä jäävät kokonaan uudet ja kestävät ratkaisut liittyen esimerkiksi fossiilisten raaka-aineiden korvaamiseen uusiutuville biopohjaisille ratkaisuille miltei kokonaan pimentoon. Biotalouspohjaiset toimialat kuten metsäteollisuus tulevat oman tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminnan kautta olemaan yksi merkittävistä, kestäviä ja uusiutuvia innovaatioita synnyttävistä kiertotaloustoimijoista, jotka tukevat myös oman toimialansa ulkopuolisten teollisuussektoreiden vihertymistä. Tämä tulisi paremmin huomioida Euroopan vihreän kehitysohjelman investointiohjelmassa.

Kestävä rahoitus ja kestävyysluokitusjärjestelmä

Komissio mainitsee tiedonannossaan myös keskeisiä askelmerkkejä kohti kestävä kehityksen aseman vahvistamista rahoitusjärjestelmässä. Komissio haluaa näin jatkaa kestävä rahoituksen edistämistä, johon liittyvää toimintasuunnitelmaa on toteutettu vuodesta 2018 asti. Siinä on kyse rahoitusmarkkinoiden saamisesta vahvemmin mukaan kestävyystalkoihin ja yksityisten rahavirtojen kääntämisestä kohti kestävämpiä sijoituskohteita. Kokonaisuus on tärkeä myös teollisuudelle.

Komissio tulee päivittämään kestävä rahoituksen strategian vuoden 2020 kolmannen neljänneksen aikana. Lisäksi kestävä rahoituksen luokitusjärjestelmän eli niin sanotun taksonomian osalta komissio jatkaa työtä teknisten tarkastusvaatimusten kanssa ja samalla tutkii luokitusjärjestelmän mahdollista laajempaa hyödyntämistä.

Kestävyysluokitusjärjestelmästä saavutettiin poliittinen sopu vasta viime joulukuussa ja kyseiset tarkastusvaatimukset on niiden haastavuudesta huolimatta tarkoitus valmistella komissiossa nopealla aikataululla. Metsäteollisuus on tukenut kestävyysluokitusjärjestelmän ylätasoa ympäristötavoitteita, kuten ilmastomuutoksen hillintää ja kiertotalouteen

Juha Roppola

27.2.2020

13/20/L/A

siirtymistä, koska ala tarjoaa niihin ratkaisuja. Metsäteollisuuden mukaan kestäväan rahoitukseen ja erityisesti luokitusjärjestelmään liittyvän sääntelyn tulee olla johdonmukaista muun EU-sääntelyn kanssa.

Tällä hetkellä komission asettaman teknisen työryhmän ehdotus taksonomiaksi on ristiriidassa olemassa olevan sääntelyn kanssa ja se on haastava erityisesti metsätalouden ilmastovaikutuksen osoittamisen ja raportoinnin osalta. Suomen tulisi pyrkiä vaikuttamaan taksonomian tarkempiin kriteereihin. Samalla tulisi huolehtia siitä, että metsäteollisuus on edustettuna taksonomialainsäädännön nojalla perustettavalla sidosryhmäalustalla, joka toimii kriteerien valmistelussa komission tukena.

Taksonomia on monella tapaa kestäväan rahoituksen edistämässä keskeinen työkalu ja se voi vaikuttaa rahoituksen saatavuuteen sekä hintaan. Kestäväan rahoituksen sääntely on niin ikään jo nykyisellään lisäämässä yritysten raportointitaakkaa entisestään. Lisäksi komissio suunnittelee muun kuin taloudellisen tiedon raportoinnista annetun direktiivin avaamista, jonka yhteydessä ei tulisi tiukentaa sen vaatimuksia. Sen sijaan komissio voisi esimerkiksi antaa tuen vapaaehtoiselle työlle, joka lisää markkinoilla ei-taloudellisen tiedon vertailtavuutta. Tasapainoinen ja johdonmukainen kestäväan rahoituksen sääntely voi auttaa ohjaamaan investointeja kestäviin sijoituskohteeseen eli myös käytännössä edistää vihreän kehityksen ohjelman sekä kestäväan rahoituksen tavoitteita.

Metsäteollisuus ry

Juha Roppola
Asiantuntija, talouspolitiikka